



Nr. 8(118)

BAZŪNE

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2021. gada 2. augusts

LAIKS VĒTĪT VĒSTURES PŪRU

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Augustā ir laiks pārcilāt pūra lādes, lai ne tikai atsijātu pelavas jeb nevajadzīgām lietām, mantām, bet arī lai atkal celtu gaismiņā sen aizmirstus dārgumus. Es neaicinu dzīvot pagātnē, taču iesaku arī neaizmirst vēsturi, kas ir šodienas pamatā. Un nereti vēstures zināšanas var noderēt nākotnes mērķu sasniegšanā. Ikvienam no mums ir savas vēstures liecības fotogrāfijās, piemiņas lietās, vecās vēstulēs vai dokumentos. Tās parasti ir cieši sasaiņotas un noliktas tālākajā stūrī, lai netraucē ikdienas skrējienam. Un pat, ja jūs paši esat vēl jauni un vēl neesat uzkrājuši savas vēs-

tures liecības, tad aicinu parunāt ar saviem vecākiem un vecvecākiem. Uzklusiet viņus, jo viņu vārdos slēpjas gudrība.

Šajā avīzītes numurā turpinām ekskursiju pa Skaņu ierakstu studijas darba vēstures likločiem. Šeit atradīsiet noslēgumu ziņām par audiogrāmatām magnetofona lentēs. Tāpat diktori turpina lasītājus iepazīstināt ar sevi.

Savukārt Balvu filiālbibliotēkas vadītāja Ilona Laicāne aicina iesaistīties kādā interesantā un *garšīgā* kopdarbā — izveidot pavārgrāmatu. Arī es tajā piedalījos ar savas Rīgas vecmāmiņas Vilmas «Pensionāru kūkas» recepti. Aicinu arī jūs pārcilāt savus vai savu senču kulinārijas pierakstus, lai dalītos tajos arī ar citām saimēm.

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

MANAS BIBLIOTĒKAS PAVĀRGRĀMATA

Ilona Laicāne

LNerB Balvu filiālbibliotēkas vadītāja

Latvijā pirmo pavārgrāmatu «*Tā pirmā pavāru grāmata no vāces grāmatām pārtulkota*» 1795. gadā izdeva Rubenes luterāņu draudzes mācītājs Kristofs Harders, kurš vēlējās izglītēt latviešu zemniekus un savā mācītājmuižā ierīkoja spiestuvi.

Daudzas nozīmīgas pavārgrāmatas Latvijā iznākušas trīsdesmitajos gados. Vēlākos gados izdevumi jau bija sadalīti pa tēmām: augļu un dārzeņu konservēšana, garšvielas un garšaugi, maize un konditorijas izstrādājumi, senā mājturība un galda klāšanas kultūra, zivis, piena produkti, svētku galds, dzērieni, dažādu tautu nacionālā virtuve, veģetārās pavārgrāmatas utt. Teju ikvienam no

mums mājās ir vismaz viena pavārgrāmata, kura var pastāstīt par aizgājušo dienu sadzīvi un sabiedrības paradumiem. Tā parāda pārtikas produktu izvēli un pieejamību, virtuves tehnikas un patērētāju gaumes izmaiņas, atklāj mājturības, kulinārijas un pārtikas rūpniecības attīstības norisi Latvijā.

Aprīlī Balvu filiālbibliotēka uzsāka akciju «Sastādīsim manas bibliotēkas pavārgrāmatu kopā». Nereti ikdienas darbā no apmeklētājiem izskan jautājums — ko šodien pagatavot? Radās ideja aptaujāt apmeklētājus par ēdienu gatavošanu, pierakstīt receptes, kuras vēlāk tiks apkopotas mapē «Manas bibliotēkas pavārgrāmata».

Apmeklētāji labprāt dalās ar savām receptēm.

Publicējam pirmo no iesūtītajām receptēm, lai tā būtu jums kā iedvesmas avots savu kulinārijas pārsteigumu sūtīšanai.

Lasītājs Aldis iesaka pagatavot gaisīgu, saldu un ar svaiga lauku gaisa apvītu ēdienu ar bērniņas garšu — debesmannu... Vai esat kādreiz aizdomājušies, kāpēc šim ēdienam ir dots tāds nosaukums?

SASTĀVDAĻAS:

0.5 l dzērveņu vai jāņogu sula, 0.5 l ūdens, 1 glāze mannas, cukurs pēc garšas, piens.

PAGATAVOŠANA:

1) Ūdeni sajauc ar sulu, pievieno cukuru. Lej katlā un karsē, bet neuzvāra. Kad ir karsts, iemaisa mannu un, nepārtraukti maisot, vāra vēl 5 min. Masai jābūt diezgan pašķidrai.

2) Iegūto mannā putru atdzesē, jo karstu masu uzputot nevar. Sakuļ ar mikseri, sākot ar lēniem apgriezieniem un pakāpeniski ātrumu palielina. Jo ilgāk tiks kults, jo debesmanna kļūs gaisīgāka, gaišāka un garšīgāka.

3) Skaistā bļodiņā ielej aukstu pienu un tad uzmanīgi ar karoti ieliek debesmannas saliņas. Labu apetīti!

Aicinu ikvienu Latvijas Neredzīgo bibliotēkas lasītāju padalīties ar savu «firmas recepti». Pastāstiet, kurš jūsu ģimenē ir iecienīts ēdiens, kas visiem garšo, bez kāda ēdiena nav iedomājamas ģimenes viesības? Ko ieteiktu pamēģināt citiem? Receptes sūtiet uz e-pasta adresi balvi@neredzigobiblioteka.lv. Ja nav iespējas uzrakstīt, zvani 64520219.

STUDIJAS VĒSTURES LĪKLOČI. MAGNETOFONA LENTES (nobeigums)

Ketija Zuša

LAN bibliotekāre

1964. gadā studijā ielasītas 80 grāmatas latviešu un krievu valodā, bet 1965. gads ienes pārmaiņas magnetofonu aparātu atskaņošanas ātrumā un magnetofonu lentes kasetes garumā. Līdz ar ko bibliotēkas direktors ierosina skaņu ierakstu studijā pāriet no lenšu ierakstiem uz 250 m kasetēm.

Līdz 1965. gadam ieskaņoto grāmatu lentes tiek rakstītas 3 kopijās, bet palielinoties

lasītāju skaitam filiālēs, kas lasa magnetofona lentēs, tiek ierosināts katru grāmatas eksemplāru kopēt 4 kopijās: centrālai bibliotēkai Rīgā, Cēsu, Liepājas un Daugavpils filiālei, atstājot skaņu ierakstu studijā oriģināleksemplāru.

1966. gads — Studijai trūkst magnetofonu lenšu, jo lasītāji stipri tās bojā. Izlietoti 527 000 m magnetofonu lenšu. Iekopēti 48 grāmatu nosaukumi latviešu valodā. Plānoto ielasāmo grāmatu skaits samazinās, jo izdevniecībā «Liesma» grāmatas neiznāk noteiktajā laikā.

1967. gads — studijai piešķirti 425 t. metri magnetofona lenšu, prasīto 723 t. metru vietā. Ir liels kasešu trūkums, jo lentes tiek piegādātas tikai 1000 m ruļļos. Tiek lemts par mēneša žurnāla izdošanu magnetofona lentēs, kurā būtu ielasīti vairāki raksti no republikas žurnāliem.

Šajā laikā bibliotēkā sāk strādāt Valdis Viklis, līdz ar ko studijā ievērojami palielinās darba apjoms, jo ņemot vērā, ka bibliotēkas lasītāju vairums sāk izmantot magnetofonus «Komēta», nākas pārrakstīt iepriekšējos gados ieskaņotās kopijas no ātruma 9 uz 4.

70-tajos gados Edgars Zilbalodis bija pirmais ieskaņotā audiožurnāla organizētājs un ielasītājs. Viņš ielasīja žurnālu «Globuss» par sabiedriski politiskiem tematiem un «Хочу всё знать» par populāri zinātniskiem jautājumiem. Ideja par šo audiožurnālu izdošanu radās bibliotēkas kolektīvam, kopīgi meklējot materiālus no avīzēm un žurnāliem, kuri interesētu cilvēkiem ar redzes traucējumiem.

Mainoties laikam un cilvēkiem, apvienojot labākās visu ieskaņoto žurnālu tradīcijas un mācoties no kļūdām, bibliotēkā izveidots žurnāls «Doma», kuru lasītāji ļoti iecienījuši.

No 1969. līdz 1972. gadam bibliotēkā notiek kapitālremonts, tiek iegūtas papildus telpas studijai un abonementam. 1969. gada atskaitē direktors rakstīja, ka tuvākajā laikā zinātniskās restaurācijas remontkantoris nodos ekspluatācijā modernu skaņu ierakstu studiju, kopētavu, oriģināllentu glabātavu un aparatūras remontdarbnīcu. Visas šīs telpas izvietojās ēkas Juglas ielā 14 otrajā stāvā. Skaņu ierakstu studijai tika iegādāta daudzkanālu stacionāra skaņu ierakstu pults «Tesa» un kvalitatīvi mikrofoni.

1973. gadā Padomju Savienībā sāk ražot jaunus 4-celiņu magnetofonus, piem., «Majak» un «Jupiter», tāpēc grāmatu oriģinālu ierakstiem studijā sāk izmantot 3-galviņu magnetofonu «Tembr-2». Tāda kopumā tad arī bija visa bibliotēkas skaņu ierakstu studijas tehnika. Nebija neviena skaņu plašu

atskaņotāja, stereo magnetofona, kvalitatīva skaņas pastiprinātāja un stereo akustiskās sistēmas, nedz arī savam laikam atbilstošas kvalitatīvas skaņas signāla mērīšanas tehnikas.

1977. gadā studijā par inženieri sāk strādāt Aivars Lācis. Sākumā viņš nodarbojas ar grāmatu kopēšanu un grāmatu oriģinālu ierakstiem. Tolaik grāmatas tika kopētas magnetofona lentēs 6 eksemplāros. «Studijā bija 2 galdi, uz kuriem stāvēja 6 magnetofoni «Komēta». Kopēšana netika veikta paātrināti, tā notika tādā pat ātrumā, kā atskaņoja grāmatas. Ja kāda no tām likās interesanta, tad kopēšanas procesā varēja to noklausīties,» tā atminas A. Lācis.

1981. gadā Viskrievijas Neredzīgo biedrība sāk pāreju no ieskaņoto grāmatu ierakstiem magnetofona lentēs uz ierakstiem audiokasetēs. Tiek izstrādāts centralizēts projekts, kas paredz visās lielākajās Padomju Savienības republiku neredzīgo biedrību un bibliotēku skaņu ierakstu studijās izmantot japāņu firmas «Otari» kasešu tiražēšanas tehniku.

1982. gada beigās ar LNB finansiālu atbalstu bibliotēkā tiek iegādāta jauna «Otari» kasešu kopēšanas tehnika vairāku desmitu tūkstošu ASV dolāru vērtībā. Pēc standarta tiek paredzēts ierakstus veikt 60 min. garās audiokasetēs ar ieraksta ātrumu «2» četros celiņos un skanējuma ilgumu četras stundas. Lai iekopētu šādas kasetes, bija nepieciešams speciāls oriģināla ieraksts 4 celiņos. Bibliotēkā vēl nebija specializēta kasešu magnetofona šādu ierakstu atskaņošanai, un arī audiokasešu iegāde bija problemātiska. Darbam varēja pārbūvēt kādu no jau esošajiem sadzīves kasešu magnetofoniem. 1984. gadā izdevās pārbūvēt vizzemākās, 4. klases, kasešu magnetofonu «Sputnik» tā, lai varētu sākt eksperimentālos ierakstus kasetēs.

Šī pāreja no magnetofona lentēm uz audiokasetēm ienesa pārmaiņu posmu bibliotēkas Skaņu ierakstu studijā, taču par to nākamajā «Bazūnes» numurā.

DINA KĀGANE-KOVAĻOVA

Pasakās un fantāziju romānos varoņi izmanto īpašus priekšmetus vai vietas, lai nokļūtu citā realitātē. Man šāda vieta ir bibliotēkas ierakstu studija. Aiz sevis aizverot tumšsarkanās durvis, nokļūstu pasaulē, kuru radījis Rakstnieks. Es pieņemu viņa izvēlēto sižetu un noteikumus. Savas pārdomas un sadzīves problēmas atstāju aiz durvīm. Dodoties mājup, šo bagāžu varēšu ņemt līdzi.

Esmu beigusi psiholoģijas studijas, un neilgi pēc tām bibliotēka kļuva par manu pirmo un līdz šim vienīgo darbavietu. Neesmu skaitījusi, bet 10 gadi noteikti būš pagājuši. Daļa no tiem strādājot arī Braila raksta nodaļā.

Ja man jautā: «Ar ko tu nodarbojies?», es atbildu: «Lasu grāmatas». Pēc pauzes seko vēl viens jautājums: «Bet ko tu dari, kad esi darbā?» Tad es pasmaidu, jo tas ir pašsaprotami un neticami vienlaikus. Es piedalos piedzīvojumā, ko sauc Lasīšana.

Šo gadu laikā ir ielasītas grāmatas par visdažādākajām tēmām, romantiskā literatūra mijusies ar kriminālromāniem, vēsturiskie romāni mijušies ar zinātnisko fantastiku. Īpaša vieta ir atvēlēta arī bērnu literatūrai, to lasot, vienmēr uzdošu sev jautājumu: vai šī grāmata patiks manam septiņgadīgajam dēlam? Kopā ar

viņu pavadītais laiks ir izaicinājumu pilns: atkal mācos kāpt kokos, spēlēt paslēpes un meklēt atbildes uz sarežģītiem jautājumiem. Piemēram, kur palika dinosauri un vai tie atgriezīsies?

Domāju, ka katra grāmata, ko izvēlamies lasīt, raksturo mūsu pasaules uztveri. Tāpēc vēlos dalīties ar dažām ielasītajām grāmatām, kuras visspilgtāk palikušas manā atmiņā.

Karloss Ruiss Safons «Vēja ēna». Šis ir maģiskā reālisma stilā rakstīts romāns. Noslēpumainā 19. gadsimta Barselona, gaismas un ēnu spēles, slepeni kambāri, čikstošas koka kāpnes, norasojuši akmens mūri... Mazs zēns kopā ar savu tēvu dodas uz Aizmirsto grāmatu kapsētu, lai izvēlētos grāmatu, kas noteiks visu viņa turpmāko dzīvi.

Mišels Bisī «Melnās ūdensrozēs». Neparastākais līdz šim lasītais kriminālromāns. Autors ar vārdiem māc uzgleznot ainavas, kas līdzinās Kloda Monē gleznām. Sižetā tiek izmantoti viltīgi paņēmieni, lai sajauktu pagātnes un tagadnes notikumus un nobeigumā pasniegtu negaidītu atrisinājumu.

Kristīne Ulberga «Kariete uz Santjago». Drosmīga atzišanās par piedzīvotajiem izaicinājumiem, vilšanos un uzvarām, dodoties 900 kilometru garā svētceļojumā.



Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīze

Izdota Braila raksta nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā *Digitālā bibliotēka*

Tāl. 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.